

СТАНОВИЩЕ

за оценка на научните приноси в дисертационния труд на докторант ЗИАД АЛИ ХЮСЕИН АБУ-ХАМЕД обучаващ се в докторска програма „Политическа икономия” на ВСУ „Черноризец Храбър” в професионално направление 3.8 Икономика, представен за публичната защита за придобиване на ОНС „доктор“

Разработил: **проф. д-р Стела Атанасова Тодорова**, АУ – Пловдив, факултет „Икономика“ област на висше образование Социални, стопански и правни науки; професионални направления: 3.8 Икономика и 3.7 Администрация и управление.

Настоящото становище е изготвено въз основа на заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 956 от 19.12.2023 г. по откритата процедура за защита на дисертационен труд на докторант **ЗИАД АЛИ ХЮСЕИН АБУ-ХАМЕД** на тема „ВЛИЯНИЕТО НА СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ ВЪРХУ УСПЕВАЕМОСТТА НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ СРЕДНИТЕ УЧИЛИЩА В ЗАПАДНИЯ БРЯГ“ за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.8. „Икономика”, докторска програма „Политическа икономия“, с която Заповед съм определена за член на Научното жури по обявената процедура. Материалите по защитата са публикувани и на интернет-страницата на университета. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Наредби №3 и №12 за обучението на докторанти във ВСУ „Черноризец Храбър”. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

Общо представяне на получените материали.

За организацията на защитата са представени следните материали – дисертационен труд в обем 193 страници в които се съдържат въведение, основен текст (четири глави), заключение, приложения, 5 фигури и 43 таблици. Списъкът с литературни източници съдържа 170 заглавия. Приложени са още: автобиография; автореферат в обем от 37 страници; списък с публикации – 4 броя.

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Дисертационният труд е в обем 193 стр., от които 166 стр. основен текст. В структурно отношение основният текст включва всички необходими елементи

на едно изследване: заглавна страница; съдържание, увод; изложение в 4 глави; заключение и библиография. Текстът включва 5 фигури и 43 таблици. Списъкът на използваната литература включва обхваща 170 заглавия на английски език.

2. Актуалност на дисертационния труд.

Актуалността на това изследване се определя от факта, че академичният успех е важен за индивида и обществото. Ролята на семейството и неговата социална приемственост са важни фактори за успеха в училище. Това може да се приеме като едно ново допълнение в областта на изследванията, свързани със социалния капитал в тази насока. Все още липсват достатъчни и коректни изследвания, които да разглеждат връзката между успеха в училище и социалния капитал в Западния бряг.

3. Оценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа всички необходими елементи за едно успешно научно изследване. Обектът и предметът на изследването са точно очертани, ясно е формулирана целта.

Настоящото изследване представлява проучване, проведено върху извънкласните фактори между учениците от средните училища в Западния бряг.

Основният фокус на проучването е придобиването на знания чрез анализиране на данни и използване на подходящи техники, които да допринесат за по-доброто разбиране на моделите и факторите свързани със социалния капитал и определящи успеха на юношите в средните училища в Западния бряг. Знанията, които това проучване предоставя, могат да информират учителите и другите, които работят с и в полза на подрастващите. Това от своя страна е свързано с вземането на по-информирани решения по отношение на прилаганите образователни програми и политики. Аргумент на автора е, че контролът и подкрепата от страна на родителите, времето прекарано с подрастващите, солидарността между поколенията изразяващо се в това, родителите да познават приятелите на децата си, както и техните родители, финансовото състояние на семейството, нивото на образование на родителите, присъствието в училище, структурата на семейството, местожителството и пола, са фактори положително свързани с успеха в средните училища. Настоящият труд установява дали теорията за социалния капитал е валидна в Западния бряг.

Първата глава: “ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРАТА СВЪРЗАНА С ТЕОРИЯТА ЗА СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ“ е посветена на литературния обзор на основната идея на дисертацията, а именно влиянието на социалния капитал върху успеха в средните училища. Проследени са основните направления в литературата по този въпрос.

Настоящото проучване сравнява влиянието на социалния капитал върху успеха в средните училища на Западния бряг. В изследването са използвани данни от 800 ученици от средните училища в същия регион - репрезентативни извадки на базата на класа от ученици на възраст 16-18 години. Всички класове

от всички училища са избрани за участие на случаен принцип. На участниците са раздадени анонимни въпросници. Използвани са 5 линейни регресионни модела като обработката им е направена със софтуерната програма SPSS, която е подходяща за целта.

Във втора глава «ШЕСТТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ» са разгледани четири теми. Първата тема засяга измерването на социалния капитал в Западния бряг.

При измерването на социалния капитал в Западния бряг е възприето определението на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), която го разглежда като многоизмерна концепция, отразяваща социалните мрежи и споделените норми, ценности и разбирания, улесняващи сътрудничеството в рамките на различни групи или между тях. Въз основа на тази дефиниция, но съобразена със специфичния палестински контекст, въпросите в проучването бяха разработени така, че да обхванат четири основни измерения на социалния капитал: политическо, гражданско и професионално участие; неформални мрежи и социална ангажираност; доверие в институциите и други лица; споделени ценности и норми.

Втората тема се отнася до историята на развитието на образованието в Западния бряг и приетите политики в областта на образованието през пет периода: османско владичество, британско мандатно управление, след войната от 1948 г., израелски период и по време на Палестинската автономия.

Третата тема във втора глава засяга ролята на социалния капитал в икономиката на знанието, като най-яркото развитие на тази сцена е появата на нов познавателен модел, основан на осъзнаването и задълбочаването на ролята на знанието и човешкия капитал в развитието на икономиката и общностите.

Четвъртата тема във втора глава се отнася до въздействието на социалния капитал върху хората с увреждания.

Третата глава е «МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО» В нея се разглеждат данните и методите, използвани в това проучване, специфичните променливи, които се анализират, а накрая се прави преглед на статистическите резултати. Изграден е и окончателен регресионен модел, който включва всички независими променливи, оказващи влияние върху зависимата променлива.

В това проучване са използвани данни от 800 ученици от средните училища в Западния бряг. Представителните извадки са на базата на класа от ученици на възраст 16-18 години. Участниците са ученици в 10-и, 11-и и 12-и клас на средните училища в Западния бряг. Всички участници от различните класове и училища бяха подбрани на случаен принцип.

Трудностите, които докторантът среща при проучването са свързани с предвиждането между градовете поради политическата ситуация и липсата на изследвания на арабски език по темата за социалния капитал и връзката му с академичните постижения.

Авторефератът отразява логически последователно направеното изследване и откроява претенциите на докторанта за научни приноси.

4. Основни научни и научно - приложни приноси.

Приносните моменти в дисертацията имат научен и научно-приложен характер. Те се явяват резултати от изпълнението на задачите, формулирани в дисертацията. В качеството ми на член на Научното жури аз приемам приносите, посочени в автореферата към дисертацията на докторанта, а именно:

1. Изследвана е връзката между социалния капитал и образователните постижения на учениците от средните училища в Западния бряг, като е обърнато специално внимание на влиянието на семейната среда върху постиженията на учениците. Проследено бе влиянието на следните фактори, определящи ролята на социалния капитал: родителска подкрепа; образование на родителите; структура на семейството; финансови възможности на родителите; степенята, в която родителите познават приятелите на децата си и ги подкрепят в социалните им контакти.

2. Направен е сравнителен анализ на връзката между социалния капитал и успеваемостта на учениците в средното училище в различни страни с тази в Западния бряг. Сравнени са данни за осем града в пет различни европейски държави.

3. Специално внимание е отделено на въздействието на социалния капитал върху семействата с деца с увреждания, а също и върху хората в неравностойно положение. Подчертава се положителната роля на родителската подкрепа за децата в неравностойно положение.

4. Предложена е методика за измерване на влиянието на социалния капитал върху образователните постижения на учениците от Западния бряг, като са обработени данните от емпирично проучване на резултатите от постиженията на учениците в пет града от региона.

5. След като са взети предвид световните тенденции в развитието на икономиката на знанието и нейното влияние върху промените в образователните парадигми, са определени основните умения на обучаваните, които да им позволят да учат и да се развиват в новите условия.

6. В този контекст се очертават обхватът и ролята на социалния капитал в икономиката на знанието. Проследяват се някои от трансформациите, съпътстващи навлизането на съвременните общества в икономиката на знанието. Очертават се перспективите за промяна в естеството на труда и социалния живот на хората.

Докторантът има 4 статии по темата на дисертацията, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране и изпълнява напълно наукометричните показатели за ОНС „Доктор“.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки към работата на докторанта. Препоръките ми са да продължи да работи по тази изключително важна за страната му тема и със своя професионализъм да съдейства за по-нататъшното развитие на изследванията в тази насока.

6. Заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и доказва способността на докторант ЗИАД АЛИ ХЮСЕИН АБУ-ХАМЕД да формулира и изследва важен практически проблем и да достига до значими за теорията изводи и резултати, използвайки съвременни научни средства за анализ. След запознаването ми с дисертационния труд на докторант ЗИАД АЛИ ХЮСЕИН АБУ-ХАМЕД, автореферата към дисертацията и публикациите по нея давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да присъди на докторант ЗИАД АЛИ ХЮСЕИН АБУ-ХАМЕД образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8 Икономика.

4.01.2024 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Стела Годорова